

K U L T U R A MAJSTOR MINIJATURE U KLOVIĆEVIM DVORIMA

JEDAN OD IZNIMNIH
KULTURNIH DOGAĐAJA
Valerija Macan Lukavečki,
ravnateljica Galerije
Klovićevi dvori Marina
Viculin, Jasminka Poklečki
Stošić, Lana Kovačić i
Igor Kuduz

Izložbu su pripremili Jasminka Poklečki-Stošić, autorica izložbe, prof. dr. Milan Pelc, autor postava izložbe i tekstova u katalogu, dr. sc. Valerija Macan Lukavečki, autorica teksta i kataloških jedinica u katalogu izložbe. Scenografiju su napravili Željko i Lana Kovačić, a grafičko oblikovanje kataloga, plakata i pozivnice Igor Kuduz

Tim koji je pripremao slavnog Julija Klovi

izložbu djela ćća u Zagrebu

/NAPISALA/ **TONKO VULIĆ** / tonko.vulic@aktual.hr
/SNIMKE/ **SASA ZINAJA**

Pripremajući izložbu Julija Klovića, iznova sam se uvjerila da veliki talent, usprkos životnim i stvaralačkim poteškoćama, ipak uspijeva nadvladati ovozemaljske nedaće i umjetnički se izraziti u svojoj punini", napisala je Jasminka Poklečki Stošić, autorica izložbe "Julije Klović- najveći minijaturist renesanse" na samom početku kataloga izložbe koja se otvara u četvrtak, 8. studenoga, u Galeriji Klovićevi dvori. Zagrebačka izložba predstavlja i svjetsku premijeru jednog dijela zanimljivog opusa slavnog minijaturista rođenog 1498. u selu Grižane kod Modruša u Vinodolu. Malo je poznato kako nikada do sada nigdje u Europi i svijetu na jednome mjestu nije bilo okupljeno ovoliko mnogo djela Julija Klovića iz toliko mnogo institucija. Naime, prvi će put na jednomu mjestu biti objedinjeno tridesetak najznačajnijih Klovićevih radova nastalih tijekom 50 godina njegova bogatog umjetničkog stvaralaštva. Iz inozemstva,

Juraj Julije Klović navodno je bio toliko vrstan minijaturist da je NA NOKTU PALCA MOGAO NASLIKATI cijelu 'Posljednju večeru'

iz najprestižnijih muzeja i knjižnica, na izložbu dolaze 22 minijature i crteže te tri originalna kodeksa iz 16. stoljeća. Izložba se održava u sklopu obilježavanja 30. godišnjice osnutka Galerije Klovićevi dvori te ostaje otvorena do

20. siječnja 2013. godine. Suradnici na projektu su prof. dr. Milan Pelc, autor postava izložbe kao i tekstova u katalogu, te dr. sc. Valerija Macan Lukavečki, autorica teksta i kataloških jedinica u katalogu izložbe. Scenografiju izložbe napravili su arhitekti Željko i Lana Kovačić, a grafičko oblikovanje kataloga, plakata i pozivnice potpisuje Igor Kuduz.

Najveći minijaturist renesansnoga razdoblja Juraj Julije Klović u svoje je doba stekao glas i poštovanje najvršnjeg umjetnika. Klović se često spominje kao jedan od najvećih sitnoslikara svih vremena, a prema predaji je bio toliko vrstan minijaturist da je na noktu palca mogao naslikati cijelu "Posljednju večeru". Iako se na nekoliko svojih minijatura potpisao Julio Clovio de Croazia, u Hrvatskoj je prisutan s tek nekoliko crteža i minijatura, a riječ je o djelima koja su pripisana tj. atribuirana Kloviću. U našoj zemlji tako postoje tri minijature i to >

u Modernoj galeriji, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici te Hrvatskom restauratorskom zavodu i jedna je u privatnoj zbirci, te tri crteža od kojih su dva u NSK i jedan u Kabinetu grafike HAZU. Za posudbu Klovićevih djela iz europskih i svjetskih riznica Galerija Klovićevi dvori morala je osigurati posebne uvjete izlaganja i čuvanja jer je riječ o vrlo osjetljivoj građi, koja mora biti u točno propisanim mikroklimatskim uvjetima. Zbog toga je broj uzvanika na svečanom otvaranju ograničen, a obilazak izložbe bit će organiziran u grupama. Naime, u svim prostorijama u kojima su postavljeni izložci odjednom će se moći nalaziti najviše sto ljudi, kako bi mikroklimatski uvjeti bili stalno zadovoljeni.

ODBIJENICE IZ AMERIKE

"Zahvaljujući postojećoj literaturi, relativno sam brzo 'saznala' gdje se sve nalaze Klovićeva djela, a nalaze se od Europe, Amerike do Novog Zelanda. Također sam, zahvaljujući internetu, locirala sve institucije, njihove odjele i ušla u online u kataloge tih zbirki te vidjela koliko Klovićevih djela čuvaju. Kroz literaturu sam paralelno uspoređivala atribucije, jer najveći dio djela koja se danas vode kao Klovićeva mu je zaista pripisan. Naime, ne postoje za sve izvori temeljem kojih se može sto posto pouzdano ustvrditi da je nešto apsolutno Klovićevo djelo. U izboru sam se vodila izvornošću, odnosno biranjem radova za koje se zna da su njegovi, a potom onih djela koja su mu atribuirana. U tom kontekstu jako mi je bilo važno dobiti na posudbu kodekse čije je folije iluminirao, primjerice Časoslov Stuart de Rothesay koji se nalazi u The British Library, kao i kodeks Grimani iz Biblioteca Nazionale Marciana u Veneciji", rekla je Jasminka Poklečki Stošić, viša kustosica Galerije Klovićevi dvori.

Pregovori s institucijama iz kojih su posuđena Klovićeva djela relativno su jednostavno riješeni: "Nakon što smo poslali pisma namjere s dokumentom u kojemu je detaljno opisana naša galerija sa svim mogućnostima glede osiguranja, sigurnosti, muzejsko-galerijskih uvjeta, već održanih inozemnih izložbi kao i broju muzeja s kojima smo do sada surađivali, relativno su brzo počeli stizati odgovori. Jasno, nisu svi bili pozitivni. Dobili smo i odbijenice, i to prvenstveno iz Amerike. Sve tamošnje institucije koje smo upitali odbile su posudbu iz tri razloga: ili je neko djelo prije našeg upita već bilo rezervirano za neku drugu izložbu, ili neko djelo nikada ne napušta instituciju ili je u tako lošem stanju da jednostavno ne može biti posuđeno, što je bio najčešći razlog. Odbijenice su pokazale kako se velik broj Klovićevih djela nalazi u lošem

Galerija Klovićevi dvori morala je osigurati posebne uvjete izlaganja i čuvanja jer je riječ o vrlo osjetljivoj građi, koja mora biti u točno propisanim mikroklimatskim uvjetima. **ZBOG TOGA JE BROJ UZVANIKA NA SVEČANOM OTVARANJU OGRANIČEN**, a obilazak izložbe bit će organiziran u grupama. Naime, u svim prostorijama u kojima su postavljeni izložci odjednom će se moći nalaziti najviše sto ljudi

stanju i treba hitnu restauraciju. Loše stanje, odnosno potreba restauracije, bilo je i razlogom što na izložbi nećemo imati Klovićev testament. Isti je, naime, uvezen u knjigu s velikim brojem raznih drugih dokumenata i nalazi se u Državnom arhivu u Rimu. Muzej Louvre nije komplicirao s posudbom, ali su željeli da dodem k njima u muzej na razgovor, a isto tako i The British Museum te Royal Collection kraljice Elizabete II. Moram reći da me je kao kustosicu posjet tim institucijama, odnosno prostorima u tim institucijama gdje običan smrtnik ne može nikada doći, strašno obogatilo. Možete li uopće

zamisliti kako izgleda interijer kraljevske knjižnice u dvorcu Windsor kraj Londona ili Odjel crteža i grafika u The British Museumu? Preljepo i istovremeno totalno nestvarno!"

'KABINETSKE SLIKE'

Između svih trideset Klovićevih minijatura koje će se moći vidjeti u Zagrebu Jasminka Poklečki Stošić najdraži je "Portret žene/Djevice od Navještenja" posuđene iz galerije Uffizi iz Firence koja je objavljena i na pozivnici izložbe. "Minijatura prikazuje ženu, vrlo jednostavno odjevenu, bez nakita, bez detalja na haljini, s jednostavnom prozirnom maramom preko glave koju pridržava izrazito elegantnom rukom. Izraz lica joj je blag, vrlo profinjen, a zagledana je nekamo, pomalo tužnim pogledom.

Minijatura me privukla upravo zbog tog pogleda dok sve na njoj izgleda ujedno jednostavno i savršeno. Dimenzije minijatura najčešće su dvadesetak centimetara, tako da nisu ni blizu dimenzije na kakve su nas navikle slike suvremene umjetnosti. Postav izložbe, odnosno prostornu koncepciju i dizajn izložbe osmislio je naš uvaženi arhitekt Željko Kovačić koji radi u tandemu s kćeri Lanom. Postav obiluje bojama, a izložbu od početka do kraja prate citati iz životopisa Julija Klovića proizašloga iz pera najslavnijeg onovremenog pisca biografija Giorghija Vasarija. Naime, Vasari je prvi iznio podatke o Kloviću, od njegova dolaska u Italiju 1516. pa do kraja života. Klović je u dobi od oko 18 godina otišao u Veneciju, poslije je boravio i u Rimu i Firenci, Mantovi, a pokopan je u crkvi San Pietro da Vincoli (Sveti Petar u okovima) u Rimu. S obzirom na to da količina svjetlosti ne smije prelaziti 50 luxa po djelu, cijeli će prostor biti u polumraku, što će dodatno intenzivirati mistiku i dati jedan sasvim osobeni ugođaj cijeloj izložbi. Sigurna sam da će publika uživati u takvom ambijentu, u ambijentu u kakvome su ta djela, u vremenu svog nastanka, uglavnom i bila", objasnila je autorica izložbe.

Naručitelji Klovićevih djela su u 16. stoljeću bili bili kardinali, pape, vladari, plemstvo i bogati građani. "Oni su ta djela držali u svojim privatnim odajama, stoga se Klovićeve minijature nazivaju i 'kabinetske slike'. Jedan od najvažnijih i najslavnijih vladara vremena Julija Klovića bio je španjolski kralj Karlo V., čije je kolonijalno carstvo tada bilo tako veliko da kada bi u jednoj zemlji pao mrak, u drugoj pod španjolskom vlašću bi svanuo dan. Možemo li zamisliti koliko je Klović bio fantastičan umjetnik kada je Karlo V. bio apsolutno oduševljen njegovim minijaturama", rekla je Jasminka Poklečki Stošić. ■